

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z FILOZOFII**

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2010

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 8 stron (zadania 1 – 20). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

*Część I – 20 pkt
Część II – 30 pkt*

MFI-P1_1P-102

CZĘŚĆ I (20 punktów)**Zadanie 1. (1 pkt)**

Czym kieruje się altruista, kiedy chce postępować etycznie?

- a) dobrem publicznym
- b) troską o dobro innych
- c) własnymi przyjemnościami
- d) poszanowaniem obowiązku

Zadanie 2. (2 pkt)

Do poniższych stanowisk przyporządkuj odpowiednie terminy.

*determinizm, idealizm, indukcjonizm, irracjonalizm, naturalizm, nominalizm,
obiektywizm, pozytywizm, realizm pojęciowy*

- a) Idee są wiecznym wzorem wszystkich rzeczy.
- b) Powszechniki istnieją realnie.
- c) Prawdziwe poznanie musi być powszechnie obowiązujące i niezależne od podmiotu.
.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Wyjaśnij znaczenie następujących terminów:

- a) aksjomat
.....
.....
.....
.....
.....
.....
- b) dedukcja
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 4. (2 pkt)

W jaki sposób wyjaśniłby Arystoteles poniższe twierdzenia? W odpowiedzi odwołaj się do koncepcji czterech przyczyn.

- a) Kształt domu służy ochronie przed warunkami atmosferycznymi.
.....
- b) Kształt domu wynika z zastosowania tworzywa (cegły, kamienia lub drewna).
.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj pojęcia przeciwstawne do poniższych:

- a) subiektywizm –
- b) determinizm –
- c) materializm –
- d) absolutyzm –

Zadanie 6. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie rubryki litery oznaczające własności bytu charakterystyczne dla koncepcji Parmenidesa i koncepcji Heraklita.

- a) Byt podlega ciągłym zmianom.
- b) Byt jest niezmienny i niepodzielny.
- c) Byt jest wieczny i stały.
- d) Byt jest jeden.
- e) Byt jest jednością przeciwieństw.

Parmenides	Heraklit

Zadanie 7. (2 pkt)

W poniższym fragmencie uzupełnij luki, dobierając odpowiednie słowa spośród podanych poniżej:

agregat, część, harmonia, monada, podzielność, stałość, zasada

Leibniz w swej *Monadologii* mówi o substancji prostej, wchodzącej w skład rzeczy złożonych, którą nazywa Jest ona substancją prostą, tzn. pozbawioną Tam, gdzie nie ma części, twierdzi Leibniz, nie jest możliwa rozciągłość ani kształt, ani

Zadanie 8. (1 pkt)

Podaj nazwy poniższych stanowisk filozoficznych.

- a) Wszelka wiedza pochodzi jedynie z doświadczenia.
- b) Prawda zależy od punktu widzenia.

Zadanie 9. (3 pkt)

Wyjaśnij krótko, na czym polegał „przewrót kopernikański” dokonany przez Immanuela Kanta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (3 pkt)

Przeczytaj podany fragment tekstu Jean-Paul Sartre’a. Czy jego autor zgodziłby się z podanymi niżej stwierdzeniami? Wpisz we wskazane miejsce „tak” lub „nie”.

„Człowieka w pojęciu egzystencjalisty nie można zdefiniować, dlatego że jest on pierwotnie niczym. Będzie on czymś dopiero później i to będzie takim, jakim się sam uczyni. A więc nie ma natury ludzkiej, ponieważ nie ma Boga, który by ją w swym umyśle począł. Człowiek jest poza tym nie tylko taki, jakim siebie pojmuję, lecz również takim, jakim chce być, jakim się pojął po zaistnieniu i jakim zapragnął być po tym skoku w istnienie. Człowiek jest tylko tym, czym siebie uczyni.”

Autor uważa, że:

- a) Natura ludzka jest czymś trwałym i pierwotnym.
- b) Esencja poprzedza egzystencję.
- c) Wolność człowieka wiąże się z istnieniem Boga.
- d) Człowiek sam siebie stwarza.

CZĘŚĆ II (30 punktów)

Na podstawie tekstu odpowiedz na pytania.

Tadeusz Kotarbiński, Zagadnienia etyki niezależnej

Mowa będzie o etyce niezależnej. Od czego niezależnej? Od religii. Albowiem dominuje u nas etyka religijnie ugruntowana. Uzasadnia ona własne hasła naczelną odwołując się do Boga, do życia przyszłego, do pośmiertnego wymiaru nagród i kar za czyny dobre i złe. [...] Natomiast etyka właściwa (a ona ma być przedmiotem obecnego roztrząsania) interesuje się tym, jak trzeba żyć, by być porządnym człowiekiem, by żyć zacie, a nie żyć w stanie hańby. [...]

Obrawszy jako temat zagadnienia etyki właściwej, traktującej o walorach moralnych postępowania, wypada przede wszystkim zastanowić się bliżej nad treścią głównych pojęć, którymi ona operuje, wypowiadając swoje zachęty i przestrogi. Co właściwie podoba nam się

etycznie w postawie i działaniach ludzi odważnych, dobrych, prawych i sublimowanych? Czy nie za to szanujemy takich, że można liczyć na nich jako na opiekunów? Że taki stanie twardo na placu w obliczu niebezpieczeństwa, broniąc tych, którzy są zdani na jego obronę, że takiemu nie zbraknie chęci, by pomóc innemu wydobyć się z klęski, że taki, skoro zapowiedział, że zrobi, co potrzeba, to dotrzyma zapowiedzi i zrobi, że taki nie ulegnie pokusom syreniego śpiewu i nie porzuci placówki ani domu dla doraźnych powabów, dla satysfakcji elementarnych, dla narkotyku... Może nie od rzeczy będzie tedy streścić lapidarnie sens naszego domysłu, mówiąc, że godny szacunku jest opiekun spolegliwy. [...] Odwrotnie, na pogardę zasłużył, kto podopiecznych opuszcza w potrzebie czy to ze strachu, czy dlatego, że go nie obchodzą lub przestali obchodzić, bo on, sobek, dba tylko o swoją skórę, swoje mienie, swoje przyjemności, czy dlatego, że zapowiedź opieki potraktował niepoważnie, lekkomyślnie, albo dlatego, że dał się skusić jakiejś ponęcie i zszedł z posterunku albo się zamroczył, nie zdobywszy się na przeciwstawienie chęćce doraźnej rozumnego, świadomością prześwieconego powściągu. [...]

Cisną się [...] do głowy różne natarczywe zagadnienia, np.: czy masz obowiązek opieki tylko względem tych, względem kogo podjąłeś się *expressis verbis* opiekę sprawować? A jeśli nie zaciągnąłeś takiego zobowiązania wobec nikogo, to czy jesteś w porządku, siedząc z założonymi rękoma? [...]

Przede wszystkim, to jasne, że głos oceny etycznej domaga się, byśmy zajmowali stanowisko opiekuńcze bynajmniej nie tylko względem tych, względem których zobowiązaliśmy się do tego umową lub w jakiś podobny sposób. [...] Cóż jednak widzimy w rzeczywistości? [...] Stają naprzeciw sobie grupy o walorach mieszanych. I wtedy sumienie ludzi dobrych i dzielnych utyka na rozdrożu, roztapia się w jakimś bezkształtnym „wszystko jedno”. [...]

Nie chcąc dopuścić do marazmu, nieuchronnej konsekwencji zobojętnienia, trzeba się zdobyć na akt wyboru, zsolidaryzować się z jakimś gronem podstawowym, przy którym będzie się stało mocno w przypadku antagonizmu z podmiotami poza tym gronem. I ludzie dokonują takich wyborów lub za nich niejako dokonują wyboru stosunki, w które są uwikłani. [...] Mogło to być np. społeczeństwo własnego państwa albo naród, do którego się należy [...]

Mając do wyboru *aut-aut* solidarność z gołębiem lub solidarność z jastrzębiem – wybierzemy oczywiście tę pierwszą solidarność w stosunkach międzyludzkich, zaopiekujemy się maltretowaną żoną i brutalnie traktowanym dzieckiem, a nie znęcającym się nad nimi mężem i ojcem, pijakiem i awanturnikiem. [...] Ale pamiętać należy, że i taki człowiek ma potrzeby, i bywa często, że jest zły, bo jest mu źle, i że jemu też należy się pomoc, a zwłaszcza pomoc w sprawie zawsze dla każdego niezmiennie ważnej, w sprawie wydobywania się z dna upadku, ze sposobu życia, który budzi pogardę dla nędznika w jego własnym, przygłuszonym, lecz odzywającym się sumieniu. [...]

Ale skąd obowiązek opiekuńczej postawy wobec istot, z którymi nie jestem związany żadną z tych więzi? Na to jedyną chyba będzie odpowiedzią wsłuchać się bacznie w głos własnego sumienia. [...]

Przy próbach uświadamiania sobie i formułowania tych odpowiedzi dobrze bywa, oczywiście, poradzić się książek, porozmawiać po koleżeńsku z tymi, co sami borykali się z podobną udręką. [...] Ale nie przypuszczajmy, że znajdziemy tam pouczenia równie określone, w równym stopniu intersubiektywnie uzasadnione, jak twierdzenia w podręcznikach algebry lub geometrii. Etyka niezależna jest niezależna jeszcze i w tym sensie, że własnego głosu sumienia niepodobna zastąpić głosem cudzym. [...]

T. Kotarbiński, *Zagadnienia etyki niezależnej* (fragmenty), w: tegoż, *Medytacje o życiu godziwym*, Warszawa 1985, s. 151-156.

Zadania do tekstu (30 punktów)**Zadanie 11. (3 pkt)**

a) Od czego według Kotarbińskiego etyka powinna być niezależna?

.....

.....

.....

.....

b) Czym według autora powinna zajmować się etyka właściwa?

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (3 pkt)

a) Wymień dwie cechy, jakimi według Kotarbińskiego powinien odznaczać się opiekun spolegliwy.

.....

.....

b) Z jakiego powodu Kotarbiński uważa powyższe cechy za etycznie doniosłe?

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (3 pkt)

Jakie wątpliwości ma opiekun spolegliwy? Sformułuj je w formie pytań.

- a)
-
- b)
-
- c)
-

Zadanie 14. (2 pkt)

Czym zdaniem Kotarbińskiego kierujemy się w wyborze między dwoma dodatnimi systemami etycznymi? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (4 pkt)

Z kim powinien się solidaryzować opiekun spolegliwy w sytuacji, gdy ma do czynienia z pokrzywdzonym i krzywdzicielem? Odpowiedź uzasadnij.

Odpowiedź:

.....

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (1 pkt)

Jaką rolę według autora pełni sumienie w podejmowaniu decyzji etycznych?

.....

.....

.....

Zadanie 17. (2 pkt)

Czy według Kotarbińskiego w wyborze postępowania etycznego pomocna jest wiedza książkowa? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Czy koncepcja etyki cnót Arystotelesa może być przykładem etyki niezależnej?
Odpowiedź krótko uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (4 pkt)

Czy Twoim zdaniem zasady godnego postępowania mają charakter trwałe i obowiązują powszechnie? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (6 pkt)

Scharakteryzuj stanowisko Kotarbińskiego w kontekście opozycji:

a) obiektywizm – subiektywizm

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) altruizm – egoizm

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

WYPEŁNIA EGZAMINATOR

[illegible]

SUMA
PUNKTÓW

--	--

D										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
J										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora

--	--	--

KOD ZDAJĄCEGO